

Kwetsbare kunst *Opening vernissage A.K.A.L.O. Antwerpen Linkeroever*
Uitgesproken door Marc Tassier – Sint-Annekesfeesten 2014

Geachte amateurs. Dit is geen spot, integendeel. Amateur komt van 'amator', 'liefhebber'. Elke kunstenaar wordt gedreven door liefde, voor de kunst. Kunst is passie. Die passionele liefde kent geen antwoord op de vraag: waarom? Zoals de liefde ook geen nut heeft, maar vaak veel miserie meebrengt.

Liefde is ook: zien wat een ander niet ziet. Als uw kinderen hun lief komen presenteren, hebt u misschien gedacht: 'wat ziet ze er in...?' . Een kunstenaar ziet meer, dat meer krijgt betekenis, en die betekenis is moeilijk uit te leggen. Dat heeft niet te maken met 'emoties', maar met het aanvoelen van een werkelijkheid die ons verstand te boven gaat. Als Tolstoj het einde van Anna Karenina vertelt, heeft hij het over haar rode tasje. In Schindler's list dwaalt een meisje met een rood jasje doorheen de zwart-witbeelden. Die rode vlek 'ziet' de kunstenaar, voor een ander heeft ze geen belang. Zij wordt plots een symbool van verdriet, van kwetsbaarheid, van tragiek.

Zo ook in de werken hier: u toont iets dat een ander niet gezien heeft. Iets dat een snaar raakt, een belletje doet rinkelen, een ander perspectief opent.

Kunst heeft dus met liefde te maken die helderziende is, en zeker niet met centen.

Kunst heeft oog voor wat een ander niet ziet, in een wereld waar velen met euro's als oogglappen kijken. Financieel is kunst waardeloos. De hoge prijzen zijn een ontarding, ze leiden ons af van de ware aard van de kunst. Er is dus geen verschil tussen 'hoge' en 'lage' kunst. Er is alleen kunst, en mensen die houden van kunst.

Zoals Karenina, zoals het meisje van Schindler, zoals de liefde is kunst machteloos en kwetsbaar. De doeken van Mark Rothko konden zich niet verweren tegen een geestesgestoorde. De kunst sneuvelt waar mensen sneuvelen. Manuscripten worden verbrand in Leuven in 1914, kerken afgebroken, eeuwenoude moskeeën verwoest.

En dan blijkt dat ze niets waard is: ze is onvervangbaar. Een ton olie is een ton olie waard, een zak patatten een andere zak patatten. Maar één schilderij is onvervangbaar. Zoals een mens onvervangbaar is, ook als je er veel geld voor zou krijgen als die mens verdwijnt.

Maar kijk, die kwetsbare, nutteloze, waardeloze kunst is zo sterk, dat men er bang voor is. Op vele Byzantijnse fresco's zijn de ogen uitgestoken. De Beeldenstorm is ontstaan uit vrees voor de kracht van wat men als afgodsbeelden beschouwde. Er waren de tentoonstellingen van de 'Entartete Kunst' en de boekverbrandingen van de jaren dertig. Waarom censuur? Omdat men bang is voor de kracht van de kunst.

Want kunst werkt. Het zijn kunstwerken. Zij kunnen ons op ideeën brengen, zij kunnen ons ongerust maken, zij kunnen ons in vervoering brengen.

Ook uw werken zeggen ons altijd: er is iets anders. Er is iets wat velen niet zien. Er is meer in het leven dan efficiëntie, productie, struggle for life, ambitie. Maar dan moeten we de tredmolen stopzetten, ademhalen, de machine vertragen en kijken. Om misschien te zien wat u gezien hebt. En het laten spreken.

Daarom is deze tentoonstelling hier, temidden het feestgedruis. Om de rustig te worden, te kijken, en uw werk te laten spreken. Om zelf amateur te worden: liefhebber van het zwakke, het kwetsbare, het nutteloze. Om ons te laten raken door wat u geraakt heeft. En om u dankbaar te zijn omdat u dat met de andere liefhebber, de toeschouwer, wilt delen.

Met dank aan Arnold Burms, Steven Spielberg en Martin Heidegger.